16.05.2022

Türker Kurt (PhD)
Associate Professor
Gazi University
Faculty of Gazi Education
Ankara TURKEY

REVIEW

This thesis review report prepared by Associate Professor Türker Kurt (PhD), as the foreign consultant of Shynar Sheralievna Ontuganova. Shynar Sheralievna Ontuganova's PhD thesis titled "Developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques" submitted for the degree of "Philosophy Doctor" (PhD) in the specialty 6D010200 – "Pedagogy and methods of primary education".
I present my opinion on Shynar Sheralievna Ontuganova's PhD thesis below.

Türker Kurt (PhD)
Associate Professor

Today, serious changes taking place in the world, in individual social life, present new and more complex requirements for schoolchildren in the education system. The presentation of new ideas in pedagogical science and practice aimed at advanced development, the quality of education in the mental improvement of the schoolchild's personality, its implementation requires specific actions aimed not only at forming a body of knowledge and skills in schoolchildren, but also at developing the child's active, independent thinking, creative, mentally mature personal capabilities. Therefore, the importance of teaching schoolchildren, developing language skills, the ability to think, increases.

It should be noted that the problem of thinking is the most important and most difficult. Moreover, the problem of developing the thinking and language of schoolchildren is the main mechanism that meets not only the requirements of education. Therefore, the importance of cognitive methods and techniques for the developmental teaching of thought and language to primary schoolchildren is increasing here. Thus, logical techniques (analysis, generalization, comparison, generalization, construction of a logical chain of reasoning, hypothesis) that affect the development of the child's thinking and language are necessary cognitive means for the successful acquisition of knowledge in the subjects of the school curriculum. In this regard, the relevance of the thesis on the theme "Developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques" written by Sh.Sh. Ontuganova is confirmed, since the developmental teaching of the thought and language of schoolchildren is a requirement based on the needs of society.

Researcher Sh.Sh. Ontuganova in the course of her thesis achieved the following scientific results:

1. The theoretical foundations for developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques have been determined;

2. A structural-content model of developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques has been developed;

3. In the system of primary education, a methodical system for developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques has been developed.

4. A methodical complex for training primary school teachers and primary schoolchildren for developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques is developed, the effectiveness of it has been was tested during the experiment.

The thesis consists of an introduction, three chapters, a conclusion, which contains the main conclusions of the study, a list of references and applications.

In the course of determining the theoretical and methodological foundations for the developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren in the system of primary education, the researcher analyzed the works of domestic and foreign scientists and concretized the essence of the concept "developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques". A structural-content model has been developed, consisting of motivational-target, content-activity, evaluative-reflexive components with criteria and indicators. A methodical system for developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques is provided.

A methodical complex for training primary school teachers and primary schoolchildren for developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques: a 24-hour program of a scientific and methodical seminar for primary school teachers on the topic "Development of thinking and language of primary schoolchildren" was developed; an elective course "Logical literacy" for the 3rd grade primary schoolchildren and a collection of tasks "Logical tasks" for the 3rd grade primary schoolchildren have been prepared.

Each result of the study obtained by a PhD student is new to a certain extent.

The novelty of the first result lies in the fact that in the philosophical, pedagogical and psychological works in the system of primary education, the issues of developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques are considered and analyzed. The essence and structure of the concepts "developing thinking and language" and "logical techniques" are clarified.

The novelty of the second result lies in the fact that a structural-content model of developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques is developed.

The novelty of the third result lies in the fact that in the system of primary education a methodical system of developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques is developed.

The novelty of the fourth result lies in the fact that a methodical complex for training primary school teachers and primary schoolchildren for developing teaching

of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques is developed, the effectiveness of it is tested in the course of the experiment.

The reliability of the thesis on the topic “Developing teaching of thinking and language of primary schoolchildren using logical techniques” in the results of the study is substantiated by the theoretical and methodological foundations of the study, the selective use of pedagogical technologies in accordance with the topic of the study, and the corresponding plan of experimental work. Mathematical and statistical methods were used to analyze the initial and final results obtained in accordance with the aim of the study and the result.

The results, theoretical and practical results of the study were discussed at international conferences and in scientific publications. In total, Shynar Sheralievna published 6 scientific papers on the research topic, including 1 article was published in publications indexed in the Scopus database, 4 articles in publications approved by the Committee for Quality Assurance in Education and Science of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, 1 article - in digest materials of foreign international scientific and practical conferences.

I believe that Ontuganova Shynar Sheralievna’s thesis "Developing teaching of thought and language of primary schoolchildren using logical techniques" for the degree of philosophy of doctor (PhD) in the specialty 6D010200 – «Pedagogy and methods of primary education», is carried out independently, competed, written in accordance with the requirements for dissertations.

Noting the theoretical and practical value of the thesis, I propose to defend Ontuganova Shynar Sheralievna Ontuganova’s thesis on the topic "Developing teaching of thought and language of primary schoolchildren using logical techniques" at the dissertation Council in the specialty 6D010200 – «Pedagogy and methods of primary education» in Abai Kazakh National Pedagogical University.

I would like to thank Syhynar Sheralievna Ontuganova for this original and meticulous thesis work and the academicians and administrators of Abay University for allowing me to be a consultant.

Best regards,

16.05.2022

Türker Kurt (PhD)
Associate Professor
Foreign Scientific Consultant
Gazi University
Faculty of Gazi Education
Ankara/TURKEY

T.C. GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI 1926

Гази университеті

Түркия (Анкара)

Туркер Курт

6D010200-«Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша «философия докторы» (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін жазылған Онтуганова Шынар Шералиеваның «Логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқыту» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына шетелдік кеңесші PhD, доцент Туркер Курттың

ПІКІРІ

Бүгінгі таңда әлемде, жеке әлеуметтік өмірде болып жатқан елеулі өзгерістер оқушыларға білім беру жүйесінде жаңа да күрделі талаптар қоюда. Оқушы тұлғасының ақыл-ойын жетілдіруде білім берудің сапалылығына, озық дамуға бағытталған педагогикалық ғылым мен тәжірибедегі жаңа идеяларды ұсыну, оны жүзеге асыру, оқушыларда білім-біліктер жиынтығын қалыптастырумен ғана шектеліп қоймастан, баланың бойындағы белсенді, өз бетінше ойлай білетін, шығармашыл, ақыл-ойы жетілген тұлғалық мүмкіндіктерді дамытуға бағытталған нақты әрекеттердің болуын талап етеді. Сол себепті оқушылардың ойы, сол арқылы тілін дамыта оқытудың маңыздылығы артып келеді.

Ойлау мәселесі ең маңызды, әрі ең қиын мәселе екенін атап өту керек. Ал оқушылардың ойы мен тілін дамыта оқыту мәселесі - бұл тек бір ғана емес білім беру талаптарына жауап беретін негізгі механизм болып табылады. Сондықтан да осы тұста бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқытудың танымдық әдіс-тәсілдерінің маңыздылығы артып келеді. Олай болса, баланың ойы мен тілін дамытуға әсер ететін логикалық амалдар (талдау, жинақтау, салыстыру, жалпылау, логикалық пайымдау тізбегін құру, гипотеза) мектеп бағдарламасының пәндері бойынша білімді ойдағыдай меңгеруге қажетті танымдық құралдар болып табылады. Осыған байланысты О.Ш.Шералиевнаның «Логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқыту» тақырыбындағы диссертациясының өзектілігі расталады, өйткені, оқушылардың ойы мен тілін дамыта оқыту қоғамның қажеттіліктеріне негізделген талап болып табылады.

Зерттеуші О.Ш.Шералиевна диссертациялық жұмысты орындау барысында төмендегідей ғылыми нәтижелерге қол жеткізген:

1. Бастауыш білім беру жүйесінде логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқытудың теориялық негіздері айқындалды;

2. Логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқытудың құрылымдық-мазмұндық моделі жасалынды;

3. Бастауыш білім беру жүйесінде логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқытудың әдістемелік жүйесі жасалынды.

4. Бастауыш мектеп мұғалімдері мен бастауыш мектеп оқушыларының логикалық амал-тәсілдер арқылы ойы мен тілін дамыта оқытуға даярлаудың әдістемелік кешені дайындалып, оның тиімділігі эксперимент барысында тексерілді.

Диссертация кіріспеден, үш тараудан, зерттеудің негізгі тұжырымдары келтірілген қорытындыдан, пайдаланылған әдебиеттер тізімінен және қосымшалардан тұрады.

Бастауыш білім беру жүйесінде логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқытудың теориялық-әдіснамалық негіздерін айқындау барысында зерттеуші отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектеріне талдау жүргізіп «логикалық амал- тәсілдер» және «ой мен тілді дамыта оқыту» ұғымының мәнін нақтылаған. Өлшемдер мен көрсеткіштері бар мотивациялық-мақсаттылық, мазмұндық-іс-әрекеттік, бағалаушылық- рефлексивті компоненттерден тұратын құрылымдық мазмұндық моделі әзірленген. Логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқытудың әдістемелік жүйесі қамтамасыз етілген.

Бастауыш мектеп мұғалімдері мен бастауыш мектеп оқушыларының логикалық амал-тәсілдер арқылы ойы мен тілін дамыта оқытуға даярлаудың әдістемелік жүйесі: бастауыш мектеп мұғалімдеріне арналған *«Логика элементтерін бастауыш білім беруде қолдану»* тақырыбындағы 24 сағат көлеміндегі ғылыми-әдістемелік семинар бағдарламасы жасалған; бастауыш мектептің 3-ші сынып оқушыларына арналған *«Логикалық сауаттылық»* факультативтік курс бағдарламасы және *«Логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқыту негіздері»* атты оқу-әдістемелік құрал дайындалған.

Диссертант алған әрбір зерттеу нәтижесі жаңа болып табылады.

Бірінші нәтиженің жаңалығы - философиялық, педагогикалық және психологиялық еңбектерде бастауыш білім беру жүйесінде логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқыту мәселелері қарастырылып, талданған. «Ой мен тілді дамыта оқыту», «логикалық амал-тәсілдер» ұғымдарының мәні мен құрылымы нақтыланған.

Екінші нәтиженің жаңалығы - логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқытудың құрылымдық-мазмұндық моделі жасалынған.

Үшінші нәтиженің жаңалығы - бастауыш білім беру жүйесінде логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқытудың әдістемелік жүйесі жасалынған.

Төртінші нәтиженің жаңалығы - бастауыш мектеп мұғалімдері мен бастауыш мектеп оқушыларының логикалық амал-тәсілдер арқылы ойы мен тілін дамыта оқытуға даярлаудың әдістемелік кешені дайындалып, оның тиімділігі эксперимент барысында тексерілген.

«Логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқыту» тақырыбындағы диссертациялық жұмыстың зерттеу нәтижелеріндегі сенімділігі зерттеудің теориялық және әдіснамалық негіздерімен, зерттеу тақырыбына сәйкес педагогикалық технологияларды іріктеп қолданумен, сәйкес эксперименттік жұмыс жоспарымен негізделген. Зерттеу мақсатына және нәтижеге сәйкес алынған бастапқы және соңғы нәтижелерді талдау үшін математикалық-статистикалық әдістер қолданылған.

Зерттеу нәтижесінің қорытындылары, теориялық және практикалық нәтижелері халықаралық конференцияларда және ғылыми басылымдарда талқыланды. Шынар Шералиевна зерттеу жұмысының тақырыбы бойынша барлығы 6 ғылыми жұмыс жариялады. Оның ішінде 1 мақала Scopus базасына енген шет елдік басылымда, 4 мақала Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда, 1 мақала шетелдік халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарында жарық көрді.

Онтуганова Шынар Шералиевнаның 6D010200 - «Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған «Логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқыту» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы өз дәрежесінде орындалған және диссертацияларға қойылатын талаптарға сәйкес жазылған деп санаймын.

Диссертациялық жұмыстың теориялық және практикалық құндылығын атап өте отырып, Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық универсиететінде диссертациялық кеңесте Онтуганова Шынар Шералиевнаның 6D010200 - «Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша «Логикалық амал-тәсілдер арқылы бастауыш мектеп оқушыларының ойы мен тілін дамыта оқыту» тақырыбындағы жұмысын қорғауды ұсынамын.

Шетелдік ғылыми кеңесші,
Түркия Республикасы (Анкара),
Гази унисерситеті,
PhD, доцент

Туркер Курт

Город Алматы, Республика Казахстан.
Десятое апреля две тысячи двадцать третий год.

Перевод текста документа с английского языка на казахский язык выполнен дипломированным переводчиком Өстемір Шұғылой Бектемірқызы ИИН 970322400296 в городе Алматы, Республика Казахстан.

Подпись: Өстемір Шұғыла Бектемірқызы

Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы
Оныншы сәуір, екі мың жиырма үшінші жыл.

Құжатты ағылшын тілінен қазақ тіліне аударуды Қазақстан Республикасы Алматы қаласында тиісті дипломы бар аудармашы Өстемір Шұғыла Бектемірқызы жасады.

Қолы: / Өстемір Шұғыла Бектемірқызы /

Город Алматы, Республика Казахстан.
Десятое апреля две тысячи двадцать третий год.

Я, Оршабекова Гаухар Булегеновна, нотариус г. Алматы, действующий на основании государственной лицензии № 14013776 от 18 сентября 2014 года, выданной Комитетом регистрационной службы и оказания правовой помощи Министерства юстиции Республики Казахстан, свидетельствую подлинность подписи, сделанной переводчиком Өстемір Шұғылой Бектемірқызы. Личность подписавшего документ установлена, дееспособность и полномочия его проверены.

Зарегистрировано в реестре за № 6401

Взыскано: 1 829 тенге

Нотариус_______________

Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы
Оныншы сәуір, екі мың жиырма үшінші жыл.

Мен, Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Тіркеу қызметі және құқықтық көмек көрсету жөніндегі комитеті берген 214 жылғы 18 қыркүйектегі №14013776 мемлекеттік лицензия негізінде әрекет ететін Алматы қаласының нотариусы **Оршабекова Гаухар Булегеновна**, Өстемір Шұғыла Бектемірқызы қолының түпнұсқалылығын куәландырамын. Қол қойған адамның тұлғасы анықталды, әрекетке қабілеттілігі мен өкілеттіктері тексерілді.

Тізілімде № нөмірімен тіркелді

Өндірілді: 1 829 теңге

Нотариус_______________

ES740477423041010591 5I117992
Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия

нөмірленген және баулықталған
пронумеровано и прошнуровано
на 7 (семь) листах
нотариус

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ * КАЗАХСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
18 қыркүйек 2014 жылы ҚР ӘМ Тіркеу қызметі және құқықтық көмек көрсету комитеті берген №14013776 лицензиясы
Лицензия №14013776 выдана 18 сентября 2014 года Комитетом регистрационной службы и оказания правовой помощи МЮ РК
ЖЕКЕ НОТАРИУС * ЧАСТНЫЙ НОТАРИУС
ОРШАБЕКОВА ГАУХАР БУЛЕГЕНОВНА
ҚАЗАҚСТАН